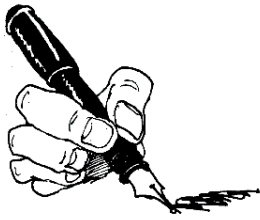

De Wildenborcher

December 2014

Beste Buurtgenoten

Dit winternummer 2014 van de Wildenborcher staat vol met verhalen. Echt iets voor de maand december. Het gaat over ons buurtschap of van verder weg maar wel afkomstig van een buurtgenoot. Vaak een terugblik op vroeger waardoor we de buurt en vooral elkaar meer gaan kennen of begrijpen. Bij elk verhaal staan de namen van de verteller(s) en de schrijver genoemd. Door de grote variatie is samenvatten haast niet mogelijk, blader er zelf maar doorheen. Het gaat over:

- Vriendschap vanaf schooltijd in de Wildenborch, Hendrik Jan en Joop vertellen.
- Hoe de Polygonum zich verspreidde in de Wildenborch, waargenomen door Bertus.
- Het huis net buiten de grens van ons buurtschap, en veel meer waarover Gosse vertelt.
- De kleutertijd van Aad, in de oorlog, in het westen van het land.
- Een jeugdige trampolinespringer Dion, hij won veel prijzen.
- De Staringavond in de kasteeltuin, door Lodewijk verwoord in een gedicht.
- Daphne en Apollo in de kasteeltuin, verteld door Jennine.
- De Zonnewende, een verhaal van Landrot.
- Souffleuse bij het toneel en veel meer in de Kapel, Janny vertelt.
- 'Postvak In' door Rick, het Recept van Dinie, de uitslag van de ballonnenwedstrijd.
- De eerste WVC avond na de vakantie; Jacintha was spreekster en schrijfster van het verslag. Het verdere seizoen kunnen we weer verhalen van Liesbeth verwachten.

Verder kunt u lezen over belangrijke gebeurtenissen in de buurt:

- Geboren: Jolijn Dijkman, dochter van René en Willemien. Op de foto met broertje Simon.
- Getrouwd: Lisette Dijkman en Raymond Wiendels. Raymond stelt zich voor en samen schrijven ze over hun huwelijksdag.
- Robijnen huwelijksjubileum: Gerrit en Gerda Bijenhof. Ze staan in 'Wissellijst'.
- Zilveren jubileum bij de kegelclub, Jaap en Gerrie van Amstel op de foto.
Allemaal Hartelijk Gefeliciteerd!

Verhuisd: Joop en Stien Brinkerhof, hun nieuwe adres staat vermeld.

In het Hagenhuis, aan de Nijlandweg, is Joop geboren en Stien woonde er vanaf hun huwelijk. Voor jullie beiden: Het allerbeste gewenst in Barchem!

De bewoningsgeschiedenis van Het Hagenhuis wordt beschreven door Gerda Rossel.

Ze schrijft: *'Soms is het hier decennia lang rustig, en dan weer is het een gaan en komen van oude en nieuwe buurtgenoten.'* En: *'Een van de gevolgen hiervan is dat het "collectieve buurtgeheugen" –van mensen en families die generaties lang met elkaar verbonden waren– verdwijnt, en dat de boerderijen behalve hun functie en aanzien ook hun geschiedenis verliezen'*

We hopen dat de Wildenborcher een middel is om ook straks in 2015 en daarna nog te weten wie de Wildenborchse bewoners, onze buurtgenoten, zijn en wat hen bezighoudt.

Als redactie zijn we blij dat Jacintha Rensen (Galgengoorweg 14) deze keer wilde interviewen en bereid is om dat vaker te doen. Hiermee zijn de mogelijkheden voor u /voor jouw om te vertellen voor dit blad uitgebreid. Maar als u / jij zelf wat wilt schrijven? .....Heel graag, stuur het maar in. Bedankt voor ieders bijdrage aan dit nummer!

De komende maanden is er, naast de gebruikelijke verenigingsactiviteiten, weer veel te beleven in de Wildenborch; Kerstconcert, winterwandeling, nieuwjaarsreceptie en de uitvoeringen van de toneelvereniging. U / jij bent van harte welkom!

Goede Kerstdagen gewenst en een Gelukkig Nieuwjaar!

De redactie: Marianne, Lucie, Reinier, Joke.

Voor de kinderen in de Wildenborch t/m 12 jaar

Was 2014 een bijzonder jaar voor je? Gebeurde er iets fijns? Kreeg je bijvoorbeeld een broertje of een zusje, of een huisdier? Of beleefde je iets leuks of spannends, met je vriend of vriendin? Of was er juist iets verdrietigs: een sterfgeval of een ongeluk?

Wij zijn benieuwd wat jij bijzonder vond aan 2014.

Schrijf je verhaal maar op, een foto erbij mag ook.

Insturen voor 20 januari 2015. Dan komt jouw verhaal in het maartnummer.

Redactiegegevens:

Onze telefoonnummers en e-mailadressen:

Joke Wiltink	(0575) 55 67 48	wiltwess@hetnet.nl
Reinier Klein Brinke	(0575) 55 65 12	reinierkleinbrinke@planet.nl
Lucie Bartel	(0575) 55 65 33	info@luciebartel.nl
Marianne Been	(0573) 25 20 01	marianne.been@kpnmail.nl

Inzenden copy vóór 20 januari 2015

Naar wiltwess@hetnet.nl

Schoolhuisweg 2

Bijdrage Wildenborcher:

Op de Nieuwjaarsreceptie in de Kapel, op 9 januari 2015, staat een doos waarin u een vrijwillige bijdrage voor de Wildenborcher kunt achterlaten.

Overmaken per bank mag ook,

Iban: NL95RABO 0366412353 ten name van Kapel Wildenborch.

Als u de Wildenborcher wilt ontvangen of als er bezorgproblemen zijn, meld dit dan bij één van de redactieleden. Wij geven het door aan Erik Ebbink, hij coördineert de bezorging.

Uitslag ballonnenwedstrijd Oranjefeest 2014

De eerste prijs is voor Lynn en Lyze Mennink.
Beide kaartjes zijn in Arnsberg (Duitsland) terechtgekomen,
200 km vanaf de Wildenborch

De tweede prijs is voor Dani Lebbink
Deze ballon is teruggevonden in Kamen (Duitsland)
168 km vanaf de Wildenborch

En de derde prijs is voor Renske van Ditshuizen.
Haar ballon is terechtgekomen in Selm-Bork ook in Duitsland
165 km vanaf de Wildenborch

De winnaars hebben inmiddels hun prijs ontvangen.

Gerrit en Gerda Bijenhof 40 jaar getrouwd.

Op 17 oktober, een zonnige en warme herfstdag, ging in Laren bij hotel Stegeman de rode loper uit voor Gerrit en Gerda.

Deze dag zijn ze 40 jaar getrouwd. Met hun drie kinderen en echtgenoten, zes kleinkinderen, familie, vrienden en heel veel Wildenborchse burens werd dit robijnen huwelijksjubileum gevierd.

Het was een gezellige feestdag.

Hartelijk Gefeliciteerd!

Lisette Dijkman en Raymond Wiendels zijn getrouwd.

Ze wonen op Kapelweg 8.

Lisette is geboren en opgegroeid op Kapelweg 8a, een Wildenborchse dus. Drie jaar geleden kwam Raymond Wiendels uit de Keijenborg in de Wildenborch wonen. Na een paar maandjes wennen is hij nu helemaal op zijn plek in huize Dijkman. Na drie en half jaar samen zijn moet het dan toch gebeuren, Lisette en Raymond gaan trouwen. Het officiële gebeuren was op 28 juli, het geven van het 'Jawoord', dat hebben we klein gehouden met de familie.

Op 22 augustus was het dan zover, het grote feest.

In de ochtend naar de kapper en in de make-up, toen iedereen in zijn pak of jurk was gehesen kon de dag echt beginnen. Eerst werden er foto's gemaakt in de Keijenborg bij het ouderlijk huis van Raymond. Daarna bij kasteel de Wildenborch, erg sprookjesachtig. Het weer werkte niet mee, na een half uurtje kwam de regen met bakken uit de lucht. Gelukkig hadden we een binnen locatie bij het Klooster van Kranenburg. In de kapel van het klooster hebben we daar verder foto's geschoten. Toen de foto's gemaakt waren hebben we heerlijk gegeten bij het Klooster, een super lekker buffet. Na het eten door naar huis, want in de nieuwe schuur bij Dijkman werd het feest gehouden. Het werd wel iets stressvol want echt alles was zelf geregeld door de families Dijkman en Wiendels. De vragen gingen nog wel geregeld door ons hoofd: slaan de stoppen niet door, is er genoeg drank enz. enz. Maar het feest begon en alle zorgen ebden weg, het was een topfeest! In de avond was er dus genoeg drank maar ook een hapjes buffet, wederom van het Klooster van Kranenburg. Iedereen heeft lekker gegeten, gedronken en gefeest. Het feesten kwam mede door de super goede band: Premium S. Wat een toevoeging op onze bruiloft. De laatsten gingen in de late uurtjes de schuur uit, lekker slapen.

De volgende dag stonden de eerste super vrienden om 10 uur al weer klaar om ons te helpen afbouwen van de schuur, na een paar bakken koffie en wat heerlijke broodjes was alles om 15 uur al weer opgeruimd en konden we de volgende dag onbezorgd op vakantie.

Super bedankt lieve familie en vrienden die hebben geholpen om deze dag mogelijk te maken, in het bijzonder: onze ouders Martie en Ina Dijkman.

Verder willen we Jeroen en Daniëlle van het Klooster van Kranenburg en de heer en mevrouw van de Plassche-Staring van kasteel de Wildenborch hartelijk danken voor hun medewerking!

Echt een dag om nooit te vergeten!!!!!!

Lisette en Raymond

Wisselingen op het *Hagenhuis*

Soms is het hier decennia lang rustig, en dan weer is het een gaan en komen van oude en nieuwe buurtgenoten. Zo zagen we rond het begin van de 19^e eeuw dat de activiteiten van A.C.W. Staring ter ontwikkeling van zijn landgoed veel nieuwe bewoners aantrokken, die zich meest vestigden als dagloner op nieuw gebouwde “plaatsjes”. Vervolgens bood de verkoop van het landgoed aan het begin van de 20^e eeuw niet alleen kansen aan de reeds aanwezige buurtbewoners maar ook aan veel nieuwkomers om baas te worden op eigen bedrijf. Ondertussen zijn we weer een eeuw verder en wordt er opnieuw veel verhuisd in de buurtschap. Dit maal echter zien we boeren hun al dan niet reeds beëindigde bedrijf verlaten en plaats maken voor mensen die hun boterham elders, buiten de landbouw verdien(d)en. Een van de gevolgen hiervan is dat het “collectieve buurtgeheugen” –van mensen en families die generaties lang met elkaar verbonden waren– verdwijnt, en dat de boerderijen behalve hun functie en aanzien ook hun geschiedenis verliezen. Om toch iets van deze geschiedenis vast te leggen volgt hierbij een kort overzicht van eigenaren en bewoners, en hun onderlinge relaties, van het *Hagenhuis* (Nijlandweg 4), de laatste boerderij waar zo’n bewonerswisseling heeft plaatsgevonden.

Het oude gebruik om een boerenerve een “plaats” te noemen houdt mogelijk verband met het van oorsprong “roerende” karakter van een boerderij, die men als het ware uit elkaar kon nemen en op een andere plaats weer opbouwen. Daarbij werd de boerderij dan vaak vernoemd naar het stuk grond waarop of waarbij het werd gebouwd¹. Dat het oude erf soms nog lang herkenbaar bleef aan de hooibergen die op de oude plek bleven staan valt af te leiden uit enkele perceeltjes in de buurtschap die in het kadastrale register van 1832 staan aangeduid als “berg en plaats”.

Een voorbeeld hiervan is perceeltje no. 380 op onderstaande kadastrale kaart, vlak naast het huidige *Hagenhuis*, dat toen nog niet bestond, en vlakbij het erf van het toenmalige *Groenouwe*² (“Groenouwe-I” op de kaart). Hieruit valt af te leiden dat het oude *Groenouwe* minstens twee maal is “verplaatst”, van perceeltje no. 380 naar het perceel (no. 406) waar het in 1832 staat ingetekend en in 1838 werd afgebroken, en tenslotte –in 1869– naar de zuidwesthoek van perceel no. 409 (“Groenouwe-II”, heden Nijlandweg 6).

Toen het *Hagenhuis* in 1887 werd gebouwd³, niet ver van de plek waar het oude *Groenouwe* had gestaan, was die laatste naam enkele jaren eerder dus al vergeven. Naar oude gewoonte werd het nieuwe huis daarom vernoemd naar een karakteristiek perceel in de nabije omgeving, in dit geval de (*Grote en Kleine*) *Hagen*.

De eerste boer en boerin op het *Hagenhuis* waren Hendrik Jan Imenkamp, geboren en getogen op het naburige *Snijdershuis* (Wildenborgseweg 8, Barchem)⁴ en zijn nicht Gerritjen Dinkelman uit Zwiép⁵, die zich hier direct na hun huwelijk vestigden.

---

¹ Zo ook de beide hier genoemde boerderijen *Hagenhuis* en *Groenouwe*. De laatste naam is samengesteld uit de elementen *groen-* ‘gras- of weideland’ en *-ouwe* ‘waterland’, en betekende zoiets als (regelmatig ondergelopen) weiland gelegen aan een waterloop, terwijl de naam *hagen* gebruikt werd voor land dat begroeid was met laag hout- of struikgewas.

Deze twee veldnamen zijn een indicatie van de begroeiing en het gebruik van bepaalde percelen als gevolg van hun waterhuishouding en bodemsamenstelling. De naam *groenouwe* verwijst hierbij naar de voor grasland geschikte kleihoudende grond ten zuidoosten van de Wildenborch, resultaat van een destijds regelmatig overstromende Baakse beek. De (*grote en kleine*) *hagen* lagen ten noorden hiervan, en hun naam doet vermoeden dat ze later zijn ontgonnen.

² De oudste vermelding van het erve *Groenouwe* dateert van het midden van de 17^e eeuw (ca. 1646).

³ Nadien zijn zowel het achterhuis (1913) als het voorhuis (1953 en 1965) nog enige malen verbouwd, zie onderstaande bouwtekeningen.

⁴ Hendrik Jan’s grootvader Harmen Imenkamp woonde reeds op het *Snijdershuis* en was wever, maar naar de naam te oordelen zal er oorspronkelijk een kleermaker (“snijder”) hebben gewoond. Hendrik Jan was in 1875 trouwens “voor den dienst ongeschikt verklaard, uit hoofde van lichaamsgebreken”.

⁵ Gerritjen Dinkelman kwam van ‘t *Weplink* aan de Lindeboomsweeg in Zwiép. Na haar huwelijk met neef Hendrik Jan Imenkamp trouwde haar broer Jan Willem in 1895 met de weduwe Hendrika Klein Ikkink-

Een aantal maanden na Gerritjes overlijden in 1895 hertrouwde Hendrik Jan met zijn achternicht Anneken Groote Haar⁶. Een opvolger kwam er echter niet, want beide huwelijken bleven kinderloos.

Twee jaar na de verkoop van de Wildenborch in 1907, waarbij het *Hagenhuis* werd gekocht door Lammert Beltman van *Nieuw Beltman* alias *de Wolf* (Hooislagen 11) in Ampsen, vertrokken Hendrik Jan en Anneken naar Laren (buurtschap Langen⁷). Of de nieuwe eigenaar er niet voor voelde om naar de Wildenborch te verhuizen is niet bekend, hij bleef in ieder geval in Ampsen en verhuurde de boerderij aan de weduwe Johanna Frederika Vreeman-Markerink⁸ en haar twee kinderen Albert Jan en Tonia, die ook al uit Zwiëp kwamen⁹. Pas na het overlijden van Lammert in 1910 en het vertrek van de familie Vreeman in 1912¹⁰ zou de weduwe Egberdina Beltman-Lammertink op het *Hagenhuis* komen wonen en daarmee terugkeren naar het land van haar voorouders. Haar grootmoeder van moeder's zijde heette nl. Janna Imenkamp¹¹ en was een achternicht van eerdergenoemde Hendrik Jan Imenkamp.

In 1926 werd dicht bij de weg een nieuw huis (Nijlandweg 4a)¹² gebouwd en het bedrijf gesplitst. Egberdina's oudste zoon Jan verkreeg hierbij het gedeelte van het *Hagenhuis*, en verpachtte dit meteen aan Bernardus Frederikus Eskes en Berendina Willermina Regelink uit Steenderen. Zelf ging hij eerst met zijn moeder¹³ en jongste zuster Johanna Harmina mee naar het nieuwe huis, maar vertrok naar Zwiëp toen de dames in 1927 versterking kregen van Johanna Harmina's echtgenoot, Dorus Albertus Christiaan Seesink uit Hackfort.

Na de verhuizing in december 1931 van de familie Eskes naar een eigen plaats in Zelhem, werd de boerderij betrokken door Johan Brinkerhof en Aaltjen Hissink, direct na hun huwelijk in mei 1932. Johan Brinkerhof kwam net als Dorus Seesink uit Hackfort, de eerste van 't *Slag* (Kruisdijk 11) en de tweede van 't *Nijland* (Kruisdijk 9a), en ze werden nu dus opnieuw naaste buren. Jan Beltman zou een aantal jaren later weer terugkeren en tot zijn dood in 1945 bij Johan en Aaltjen blijven wonen, waarna de boerderij in handen kwam van laatstgenoemden, en later in die van Johan jr.(Joop) en echtgenote Stien Pardijs.

Reerink op *Reerink* (Mosselseweg 3, Barchem), waar hun achterkleinzoon nu nog steeds woont. In 1904 werden de familiebanden nog inniger met het huwelijk van Hendrika Reerink's dochter Tonia (uit haar eerste huwelijk met Toon Klein Ikkink van *Klein Bleumink*, Kapelweg 8), die op *Weplink* introuwde met Gerritjes' broer Jan Dinkelman.

⁶ Kleindochter van Anneken Dinkelman, een zuster van Hendrik Jan Imenkamp's grootmoeder Engele Dinkelman.

⁷ Hun nieuwe woning in Langen (in 't Venne) was een paar maanden daarvoor verlaten door de familie Lammert Slagman x Gerritjen Stokkink, die naar *Boskamp* (Galgengoorweg 11) was verhuisd, vervolgens –na het overlijden van vader Lammert– enige jaren op de *Klokkenhof* (Wildenborchseweg 17) woonde, en tot slot op *Dennenoord* (Wientjesvoortseweg 4) terecht kwam.

⁸ Haar overgrootvader Jan Hogevoonder was geboren op *Hogevoonder* (Wildenborchseweg 34).

⁹ Het gezin kwam van 't *Overlaar*, waar het na het overlijden van hun man en vader vermoedelijk weg moest, en toen voor enkele jaren op 't *Veltkamp* (Schoneveldsdijk 10) woonde.

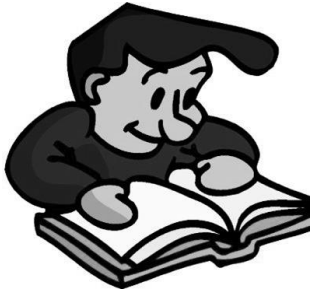
¹⁰ Tonia was in 1911 getrouwd met Gerrit Jan Zweverink van *Nijenkamp* (Galgengoorweg 15a, Lochem) en haar broer Albert Jan vertrok in 1912 met moeder en vrouw Johanna Hendrika Wassink naar Laren. Een zuster van laatstgenoemde, Hendrika Willemina Wassink, zou in 1914 trouwen met Hendrik Zweverink, een jongere broer van Gerrit Jan ("van een brulfte kump een brulfte" ...).

¹¹ Janna Imenkamp was een dochter van Berend Imenkamp, die schoolmeester was op *Schoolders* (Woodbrookersweg 5, Barchem). Zijn broer Harmen was, zoals we zagen, wever op het *Snijdershuis* en grootvader van Hendrik Jan Imenkamp.

¹² Egberdina's achterkleinzoon is hier nog steeds woonachtig.

¹³ Haar 2^e zoon Hendrik Jan was in 1925 overleden, en dochter Hendrika was in 1921 getrouwd met Jan Bannink van de *Sasse* (Wiersserbroekweg 4 Barchem, maar geboren op *Oosterink* aan de Vordenseweg 8 in Barchem). Hun dochter Harmina Bannink zou later trouwen met Jan Willem Damhaar op *Kranengoor* (Mosselseweg 7), waar nog steeds een nazaat woont.

De Zonnewende

De vorige keer schreven we over sterren, winden, de duisternis en zo meer. Maar, vroeger, toen alles beter was, en het ook nog hartstikke donker was hadden we andere zorgen aan de kop. De zon kwam in het najaar steeds later op en ging ook steeds vroeger onder. Dat kon niet deugen. Maar ineens... ergens eind december en begin januari ha, daar kwam de zon weer een pietsie eerder op en ging ook weer een pietsie later onder.

Elke dag een 'haneschree' vooruit hoorde ik wel eens iemand zeggen. Vroeger, heel vroeger, toen alles nog veel beter was, vonden ze dat een reden om te vieren: Het licht, en daarmee kwam ook de warmte weer terug. De Zonnewende was geboren. Hier blaas ik op de Midwinterhoorn als teken dat het wat dit betreft weer bijna de goede kant opgaat. Of om de boze geesten te verjagen. Als ik heel mooi blaas en goed mijn best sta te doen denk ik wel eens dat de boze geesten het zo mooi vinden dat ze goede geesten worden en dat zij daarom de dagen weer doen lengen. Er wordt vuurwerk afgestoken: Hoera de zon komt toch weer terug! Heel, heel, heel vroeger, toen alles nog veel beter was, maar ook veel donkerder, wilden ze dit fenomeen gaan bewijzen. Een mooie maar ook vaak rare menselijke eigenschap. Dus werden er rare steenhopen in cirkels neergezet waardoor je kon zien en vooral kon controleren of de zon weer aan de jaarlijkse opgang begon en dat het weer klopte. Denk maar aan Stonehenge in Engeland. Tot op de dag van vandaag snappen zelfs wij, in deze alles wetende tijd, nog steeds niet hoe dat in elkaar steekt. Maar feit is dat op 21 december de zon precies door die ene spleet opkomt en schijnt als hij weer elke dag een stukje hoger komt. De Winter-Zonnewende!

Wat heeft Obelix niet lopen sjouwen met al die grote keien onder aanwijzing van Asterix. Precies hetzelfde. Er is daar in de Stonehenge op de Salisbury Plains in Engeland een hele grote kei, de 'Heel Stone', 'heel' is de hak, maar dat weten jullie natuurlijk, en precies achter die kei komt op 21 juni de zon op. Jaarlijks komen duizenden mensen hier naar toe om het persoonlijk te controleren. Ja en dan worden de dagen weer korter. De Zomerwende.

Nu valt het hier nog mee maar je zal maar een stuk noordelijker wonen waar de zon op een gegeven moment helemaal niet meer boven de kim verschijnt! En ja dan in de zomer helemaal niet meer onder de kim verdwijnt.

Wij als zeelieden begrepen daar helemaal niets van. In de zomer was dat wel fijn, de hele dag en de nacht licht. Maar in de winter brr. Altijd donker. Altijd slecht weer, kou, regen, veel wind en ook nog donker. Vreselijk. Heel het bioritme in de war. Iedereen sacherijng en zo. Veel ruzie. Maar de zeelieden niet alleen. Het leek wel of de hele wereld om je heen daar last van had. Het is geen wonder dat de vogels met de steeds lager staande zon meetrekken naar het zuiden. Zelfs de weersystemen doen daar aan mee. De depressies, dat zijn die dingen die veel regen en wind veroorzaken, kiezen een veel zuidelijker koers en komen in de Middellandse Zee terecht. De Hoge Drukgebieden, die goed weer brengen, komen dan als het een beetje wil, boven hier terecht. Zo kan het zo maar gebeuren dat er ineens zo'n hogedrukgebied boven Nederland ligt en ze daar in, wat ze zeggen, het zonnige Spanje, het slechtste weer van de wereld hebben. Maar dat zeggen ze niet natuurlijk. Elfstedentocht! afwachten of dat HD-gebied het hier naar de zin heeft.

Maar is dat zo, dan wordt die donkere winter in het hoge noorden met al die donkerte en kou opgeluisterd met een fantastisch fenomeen: Het Poollicht. Van zoiets wordt je stil. Erg stil. Hier zie je dat helaas zelden. Omdat het de hele dag donker is heeft dat ook iets griezeligs en beangstigends, vooral als je een kwaad geweten hebt. Vroeger, heel, heel erg veel vroeger waren ze daar als de dood voor. Zoiets moest wel onheil brengen.

Gek eigenlijk. Nooit eens: 'Wat is het mooi en het brengt vast geluk'.

Maar uiteindelijk kroop de zon weer elke dag “een haneschree” hogerop. Dat was een goed teken! De vogels begonnen aan hun thuisreis, vaak helemaal vanuit Zuid Afrika, en waren hier precies op tijd om achter de vrouwtjes/mannetjes aan te gaan om voor het vogelnageslacht te gaan zorgen. Hoe dat werkt en hoe ze de weg vinden: Snappen we ook nog helemaal niks van. Hoe weten die beesten dat het hier weer lichter en warmer wordt??

Ook de vissen. De Makrelen, je weet wel die mooie koperen vissen die bij de visboer altijd zo vriendelijk liggen te lachen, zwemmen achter dat licht aan mee naar het Noorden. In de baaien van de Shetland Eilanden, noord van Schotland, deden ze net als de vogels: voor het nageslacht zorgen. Op een oude zeekaart hier in huis worden de Shetlands ook wel Scheytland genoemd, naar de grote hoeveelheden meeuwenpoep waarschijnlijk. Na een tijdje, toen het water al weer nog wat warmer was, grote hoeveelheden kleine makreeltjes. En maar spartelen aan de oppervlakte. En de meeuwen maar eten. Maar ook de zeelui, en de vissers natuurlijk maar vissen op dat jonge spul. De meeuwen aten ze rauw, vandaar dat Scheytland, maar de zeelui rookten ze in een rookkist. Lekker!! Maar als je er een stuk of vijf ophad lustte je je leven lang geen makreel meer. Kabeljauwen kwamen vanuit het Noorden naar de zon toe gezwommen en deden daar hetzelfde. Allemaal zaken waar we wel weet, maar nog steeds geen begrip van en ook vaak niet voor hebben.

Ja en als de zon dan veilig, op 21 maart, weer in het sterrenbeeld Steenbok staat en ook al weer flink hoog, weer feest: Grote paasvuren. Op de langste dag op 21 juni is er hier niks loos maar pas op: In het hoge Noorden vieren ze dat uitbundig. De hele dag licht en lekker warm. Wel erg veel muggen maar dat kan de pret niet drukken. Elke Noor heeft dan ook zijn eigen eilandje vanwege de muggen. Het is heel apart als je dan door de fjorden vaart en je ziet al die eilandjes met kampvuurtjes en die Noorse families midzomer vieren. Helaas drinken ze wel eens een beetje te veel maar de sfeer is prachtig en de vis smaakt, in alle simpelheid klaargemaakt met een klodder zelfgemaakte mayo er bij, geweldig. Maar de realiteit is a. Hoe komen we goed thuis en b. ....verdraaid de volgende dag begint de zon weer te zakken! Elke dag weer een ‘haneschree’. De duisternis komt er weer aan.....Een Zonnewende de verkeerde kant op. Maar het feest kan niet stuk. Ik ben er wel eens op zo'n eilandje bij geweest en we gingen met een speedboot naar de wal terug. Het was rond middernacht nog licht en Thor, de gastheer, had een wazige blik gekregen van al het appelsap. Links en rechts vlogen onderweg de rotsen voorbij. Geen probleem, we kwamen veilig thuis. Wat een Vikingen! Thor was vernoemd naar de Dondergod uit de Noorse mythologie van vroeger tijden. En die Thor reed op een paard met 8 poten. Of hij daardoor ook veel te hard ging en veel bekeuringen heeft gehad, vertelt de mythologie niet.

Aan de andere kant van de Noordzee in de Orkney Eilanden, ook ten Noorden van Schotland, lagen we eens te schuilen achter een mooi vlak eiland. Auskerry heette dat. Ook zo'n beetje tijdens de zomerse Zonnewende, dus bijna de hele dag en nacht licht.

We hadden een klein helicoptertje aan boord en op zondagmorgen verveelden we ons. Een beetje rondvliegen leek ons wel leuk en de chauffeur van dat ding ook.

Mooi weer en de smoes was om te gaan kijken of er nog meer mooie baaien waren om te schuilen. Het was al weken prachtig en erg warm weer. Kurkdroog was het geweest.

We vlogen over dat Auskerry heen. Het enige wat daar stond op dat platte eiland was een enorme vuurtoren en een armetierig hutje van gestapelde stenen er vlakbij.

Daar stond een figuur met een goor laken naar ons te zwaaien. Wij hadden geen laken dus konden we niet terugzwaaien. De piloot zocht een plekje en zette de heli aan de grond.

Ja en wat we toen verder beleefden en wie dat figuur was! Dat komt de volgende keer.

Landrot

Kleuter in de oorlog

door Aad van de Kamer

Exact zeven maanden oud was ik, toen de tweede wereldoorlog uit brak. Mijn ouders woonden in een riant huis aan de duinkant in Schoorl. Mijn vader had een tuinderij met volle grond groente en bloemen. Het meeste ging naar de veiling in Alkmaar en een deel van de bloemen werd aan huis verkocht. Ook had hij een paar adressen waar hij de tuin bij hield. Mijn moeder had tot haar trouwen in de kraamzorg gewerkt en als er even geen kraamadres was werd ze ingezet als huishoudelijke hulp. Omdat ze eigenlijk boven hun stand woonden begon moeder als bijverdienste in de zomer een pension voor vakantiegangers. Zelf woonden ze dan in het zomerhuis zodat het huis volledig kon worden benut als pension.

Het hele gebied langs de duinkant werd door de bezetters verklaard tot spergebied wat inhield dat er niets meer zeker was. Omdat ons huis in een bocht van de weg stond was de hele weg goed te overzien. Dat werd de reden dat in de herfst van 1942 ons huis werd onteigend om dienst te doen als controle post en als huisvesting van een onderhoudsdienst voor kleding en schoeisel.

Wij moesten van het erf af en kregen als onderdak het zomerhuis bij de achterburen, aan de voet van het Catrijper klimduin. Van die verhuizing kan ik niets herinneren. De herinneringen zijn vanaf begin 1943. Ik weet dat ik vrij regelmatig met een linnen tas om mijn nek naar het Broederschapshuis werd gestuurd. Een wandeling van hooguit 500 meter. Het Broederschapshuis was een hoofdgebouw met meerdere losstaande slaapzalen. Het werd in beslag genomen voor onderkomen van een eenheid van het Italiaanse leger. De keuken in het hoofdgebouw werd gerund door een stevige Italiaanse kok. Als ik daar binnen kwam werd ik op de tafel gezet en haalde de kok een doosje lucifers uit mijn tas. Na iets van koek en drinken ging ik weer huiswaarts met een voor mijn gevoel loodzware tas.

Pas na de oorlog hoorde ik dat mijn moeder een doosje lucifers ruilde voor één kilo suiker. Zo heeft ze heel wat gehamsterd want ik weet dat we dat hele jaar nog suiker in de pot hadden.

Het was in het voorjaar van 1943 dat iedereen, dus wij ook, weg moesten uit het spergebied. Ons werd een boerderij aangewezen net aan de rand in droogmakerij "de Zijpe". Het was een stolpboerderij die door Jan de Hartog was verbouwd tot woonboerderij. Met het omliggende land heette het "Lands End". Jan de Hartog had daar in een atelier achter op het erf zijn boek "Hollands Glorie" geschreven. Hij moest met zijn gezin vluchten omdat hij weigerde om lezingen te geven in zalen waar geen joden werden toegelaten.

Als klein jochie ging ik met mijn vader mee om het erf en de gebouwen te bekijken. Wat mij heel goed is bij gebleven is dat er in de nok van het atelier een lauwerkrans hing versierd met rood-wit-blaauwe linten. Snel werd er een ladder gehaald en werden de linten veilig opgeborgen.

Een deel van het land werd omgeploegd voor graan, aardappelen en groentegewassen.

Ik vertelde dat mijn vader enkele tuinen in het dorp onderhield. Zo was hij ook wekelijks bezig in de tuin van de burgemeester. Al vroeg in de oorlog werd mijn vader bij de burgemeester ontboden. Die vertelde dat het voor de meeste tuineigenaren wel moeilijk zal worden om er onder deze omstandigheden een tuinman op na te houden en dat hij zelf ook met dat probleem zat. Maar hij had wel een oplossing. De gemeente moest iemand aanstellen om bij de Duitse instellingen de schillen en ander keukenafval op te halen. Er was al een veehouder gevonden die het spul kon gebruiken als voer voor de koeien en de varkens.

Ik denk dat het thuis wel een hele overweging is geweest, maar uiteindelijk ging de baan door. Van de boer kreeg hij een paard en wagen en mijn vader werd schillenboer.

Toen we op "Lands End" kwamen te wonen werd het atelier omgebouwd tot stal voor een koe. Vader kreeg van de boer waar de schillen heen gingen een koe met drie gezonde spenen. De vierde was door de koe zelf stuk getrapt.

Omdat het lastig melken is werd de koe bij ons gestald. De boer vond het prima dat mijn vader eerst van het keukenafval een portie voor zijn eigen vee achterhield. Dat was niet tegen dovemans oren gezegd.

Er werd een varkenshok gebouwd voor een mooie stevige big. Maar met de koe ging het niet goed. Het beest bleek last van eenzaamheid te hebben. Er werd aangeraden om het eens te proberen met een geit er bij in de stal. En dat werkte want de koe knapte helemaal op. En zo werd "Lands End" een gemengd boeren bedrijf.

Het werd herfst. De aardappelen lagen in de schuur en het graan in zakken. Vanaf het erf konden we zien of de molen draaide. Was dat het geval dan ging vader er naar toe met een zak graan en kwam terug met meel. Waarom weet ik niet, maar meerdere keren die winter werd er een deel van het graan gemalen. Ook raakte de suiker op. Daar wist moeder wel wat op. Eén van de burens teelde suikerbieten voor de fabriek. Er werd een vrachtje opgehaald en fijn geraspt en gekookt. Hoe het verder ging weet ik niet, maar we hadden in plaats van suiker een stroperige zoete vloeistof. Waarmee best lekkere koek werd gebakken. Meer succes had ze in het voorjaar met het kaas maken van de melk van de geit en de schapen. Opa van moeders kant werkte in het voorjaar op de kaasfabriek in Warmenhuizen dus hij kon wel aan stremsel komen. Hij kwam toch al regelmatig bij ons want op een stukje van het land teelde hij tabak. En vanuit Warmenhuizen kwam bij iedere rit wel kool of uien mee en ging hij met eieren terug naar Oma.

Op enkele tientallen meters voor ons huis langs, werd een barricade aangelegd om een invasie van geallieerde troepen te vertragen. Onderdeel daarvan was het graven van een tankval, een brede diepe geul met op de kant enorm veel rechtopstaande dikke palen. Er stonden draglines te graven en het zand werd met kiepwagens op smalspoor afgevoerd. Dat smalspoor werd zo aangelegd dat het iets afliep in de richting waar de geladen wagens heen gingen. Aan het eind van de dag stonden de wagentjes vlak bij ons huis geparkeerd. Mijn 1,5 jaar jongere zus en ik duwden het laatste wagentje richting de draglines en vanaf dat punt met mijn zus voorop de bumper en ik er achter aan om gang te maken en dan snel op de achterbumper gingen we heel rustig spoor afwaarts waar we tegen de andere wagens aan botsten. Tot een keer dat ze de bumper vasthield met haar duim aan de voorkant. Bij het botsen kwam die er tussen. Hevig huilend en bloedend naar huis gerend waar er voor moeder niet veel anders opzat dan er een stevig verband om te doen. Achteraf was het gewricht in de duim beschadigd want de duim staat nog altijd een beetje onder een hoek naar de wijsvinger.

Die zomer werd bij ons de dars (de deel) gevorderd om paarden te stallen voor het werk aan de tankval. De paarden brachten de palen op hun plek. De verzorger moest bij ons in wonen maar daar stak moeder een stokje voor. Hij moest het doen met een hangmat bij de paarden. In het woongedeelte slapen ging dus voor hem niet door.

Het werd herfst 1944 en bij de kerk had mijn moeder ons adres opgegeven om een meisje uit Amsterdam in de kost te nemen. Een meisje in het huishouden zag ze wel zitten want 31 augustus was Lida als vierde kind in ons gezin geboren. Maar wie er ook kwam, geen meisje uit Amsterdam. Tot er op een namiddag een man met een jongetje op het erf kwam. Voor het jongetje was in het Haarlemse gezin geen eten genoeg. Of hij bij ons onderdak zou kunnen krijgen. Och, we hadden nog niemand dus dat kon wel doorgaan. En zo werd hij door zijn oom bij ons achter gelaten. Piet had stevig krullend haar en zat onder de luizen. Iedere avond ging hij met zijn hoofd voorover aan tafel boven een stuk papier. Mijn moeder met een stofkam er door en mijn zus en ik aan weerszijden de luizen dooddrukken.

Het meisje uit Amsterdam is later in die herfst wel gekomen. 15 jaar was Regien en broodmager. Voor de zekerheid moest ze eerst maar op rantsoen om langzaam aan het normale eten te wennen. Al snel had moeder door dat ze heel netjes en precies was in haar werk. Ze werd achter het spinnewiel gezet en maakte van de schapenwol prachtig mooi gelijkmatig breigaren. Haar tweelingzus werd bij de burens ondergebracht maar was ook veel bij ons. Aan Piet had ik overdag niet zo veel want in de herfst dat hij bij ons kwam ging hij naar de eerste klas. Af en toe mocht ik hem van school ophalen.

Omdat de lagere school diende als onderdak voor het leger waren de klassen her en der elders ondergebracht. De eerste klas kreeg les in een boerderij waar de plaats van de koeien - net als bij ons - was dichtgemaakt met een houten vloer.

Maar thuis was er altijd wel iemand anders over de vloer. Opa uit Warmenhuizen was in het voorjaar dagloner bij de kaasfabriek en in de winter bij de veiling.

In de zomer maaide hij vooral het gras op de dijken en tussendoor hield hij bij ons de tabaksplanten in de gaten. En dan was Heerom ook regelmatig bij ons. Hij studeerde op het seminarie in Warmond voor priester. Maar wegens gebrek aan eten werden de studenten naar huis gestuurd en omdat geestelijken werden vrijgesteld van iedere vorm van "arbeitseinsatz" bracht hij veel dagen bij ons door. Ik weet dat hij rond het huis aan een dijkje bezig was omdat de kans er in zat dat de polder blank gezet zou worden. Maar dat is gelukkig nooit gebeurd. Ik zou helpen maar belandde in de sloot. Die middag moest ik noodgedwongen een veel te grote geruite bloes van mijn moeder aan. Ook was hij regelmatig bezig met hout zagen voor het fornuis, en voor de kachel in Warmenhuizen. En waar kwam dat hout vandaan? Van de tankval.

Zo af en toe mocht ik met mijn vader mee als hij op weg ging om de schillen op te halen. Nou ja, schillen, Het meeste zat in hoge vaten en was dun genoeg om zo aan de varkens te geven. Zes vaten en de wagen was al weer vol. soms op één adres zoals bij "Kamp Schoorl". Het kamp bestond uit houten gebouwen die in 1939 werden neergezet voor onderdak van de Nederlandse soldaten die in de mobilisatie werden opgeroepen. Meteen na de overgave van ons land werden ze naar huis gestuurd en ging het kamp voor één jaar verder als interneringskamp voor krijgsgevangenen. Daarna werd het even een doorgangskamp en in 1941 werd het een Wehrmacht kamp dat onderdak bood aan 1200 manschappen die de kust moesten verdedigen. Tijdens het laden was ik, of in de keuken waar altijd wel iets te eten was, of was ik gelijk bij het binnen komen van de poort al afgesprongen om in de garage bij het onderhoud van de voertuigen te kijken.

In mijn herinnering was de winter van 1945 er één met regelmatig sneeuw want als er sneeuw lag trok het paard een grote platte slee in plaats van de wagen.

Het werd voorjaar en de oorlog was voorbij. Er kwamen vliegtuigen over die voedsel dropten. Dat zagen Regien en haar zus wel zitten. Voor het huis op het gras werden lakens uitgespreid met daarop de linten van de lauwerkrans uitgerold. Wat hadden ze 's avonds de pest er in dat er niet op hun aandacht trekken was gereageerd.

Ik had opeens iets anders ontdekt om de dagen door te brengen. Ik ging met Piet mee als hij naar school ging. Maar ik ging naar mijn plek bij de kruidenier aan de Heerenweg. Op het plein stonden iedere dag pantservoertuigen die een eindeloze stroom van Duitse soldaten in de gaten hielden. Vanuit de kop van Noord-Holland liepen ze naar Alkmaar of misschien nog verder om op de trein naar huis gezet te worden. Ik moest tussen de middag met Piet mee naar huis om te eten, maar had zo met de Amerikanen, of waren het Canadezen, mee kunnen eten. Chocolade repen genoeg.

Eén moment heb ik even de angst van de oorlog gevoeld. Vanaf de duinkant kwam een vliegtuig in duikvlucht over ons huis en begon met de mitrailleur te schieten. Gelukkig konden we achter de stal schuilen. Alleen broertje Theo die net twee jaar was bleef van schik staan. Maar achteraf gingen de kogels hoog over ons heen om een schip te raken in het Noord-Hollands kanaal.

Verder heb ik de eerste vijf jaar en zeven maanden van mijn leven best een mooie tijd gehad. Een onbezorgd leven met regelmatig nieuwe belevenissen.

Maar waar ik geen weet van had, kreeg ik jaren later met stukjes en beetjes te horen.

Dat nog een keer als achtergrond bij dit verhaal.

Voor geïnteresseerden: Kijk op You Tube, <http://www.youtube.com/watch?v=7OBFPDYdiGs> Over "Lands End", de boerderij waar wij kwamen te wonen in de laatste jaren van de oorlog.

60 jaar vriendschap in de Wildenborch

In de vorige Wildenborcher hebben Jantje en Bertus verteld over vroeger tijden in de Wildenborch. Nu praat ik met Hendrik Jan (Henk) Meulenbrugge en Joop Groot Nuelend over hun jeugd in de Wildenborch. Ze zijn van 1944 en 1945 en al bevriend sinds de lagere school. Ze zaten allebei op de Prinses Julianaschool, maar Henk zat 1 klas hoger.

Hoe is de vriendschap ontstaan?

Ze hebben elkaar gevonden in hun liefde voor de natuur. En hun grote nieuwsgierigheid naar ongeveer alles. En dat is nog steeds zo. Toen ik bij Henk binnenkwam, zaten ze naar een wetenschappelijk programma te kijken op Eins, een Duitse zender. Ik zag een man en een vrouw voorover buigen om op de knieën met de handen op de rug een lucifersdoosje met de mond van de grond te pakken. Mannen vallen voorover en vrouwen kunnen het wel, zei Henk. Omdat mannen een zwaarder bovenlijf hebben. Vervolgens onderzocht een duiker op welke diepte een rauw ei heel blijft en niet stijgt of zinkt. En zij ondertussen tegen elkaar praten over wat ze zagen, op hoeveel Bar die duiker dan zit enz. We gingen in de serre zitten waar je een prachtig uitzicht hebt over de weilanden.

Waar zullen we beginnen? Ik had een foto van Joke Wiltink gekregen van de 'knapenvereniging'.

Daar staat Henk op en de broer van Joop. 'Ja, daar ging je vanzelf naar toe na de lagere school' vertellen ze. Op de foto leest Jaap van Amstel voor; hij was 1 van de leiders. Andere leiders waren Jan Wesselink, Bertus Lenselink, Ruiterkamp. Na je 16e ging je naar de jongerenvereniging. Ze kunnen zich allebei nog een excursie naar de Spartafabriek herinneren. Het ging uit van de kerk en de school, het was een sociaal gebeuren. Oppericht door de familie Brants van het kasteel, net zoals de school en

vroeger de mandolineclub voor meisjes dat werd gehouden boven het boten huisje bij het kasteel en heette Borchvree. Joop zijn moeder zat daarbij. Er werd van alles voor meisjes georganiseerd want die moesten er ook uit! Naailes en dansles. Naar dansles moest Henk ook van zijn moeder, maar dat was niks voor hem en de 3e keer kwam hij op de heenweg een ree tegen en daar is hij toen maar achter aan gegaan, dat interesseerde hem veel meer!

School en andere zaken

Ze zaten dus samen op de lagere school. Ze hadden allebei niks met school, ze waren veel liever buiten. Als je Joop vroeg hoeveel vliegen er in het lokaal zaten wist hij het precies, maar het leren interesseerde hem niet. Stil zitten vonden ze allebei verschrikkelijk. Techniek daarentegen was wel leuk. In die tijd waren er ook militaire oefeningen en op een gegeven moment stonden er allemaal Piper Cub's in de wei achter Kornegoor. Ze waren er niet weg te slaan. Ze gingen in de wind van de propellers staan, heerlijk was dat. Dan gingen ze dus gewoon niet naar school. Na school werd er gevoetbald en dat liep altijd op ruzie uit, zegt Joop. Schoenen afpakken en in bomen gooien, dat soort werk. Henk voetbalde niet, die ging na school altijd het bos in. 'Je kende het bos tot op de laatste boom'. Alle vogels en nesten werden geïnventariseerd en deze liefde voor de natuur bracht ze bij de fotografie. Ze zagen mooie foto's in tijdschriften en wilden dat ook! Ze wilden de natuur vastleggen. Ze gingen experimenteren met zelfgemaakte camera's, afdrukken op allerlei manieren. Ze gebruikten op een gegeven moment 'roodongevulde' film.

Die kon je bij rood licht afdrukken, maar alles wat rood was werd zwart! "Maar dat was niet erg", zegt Henk, "want het was toch zwart /wit". Om ook nesten te kunnen fotograferen, hadden ze een lange hengel gemaakt en daar helemaal boven in een camera gehangen; die lieten ze omhoog om zo van bovenuit het nest te kunnen fotograferen! Heel spannend natuurlijk wat er dan op de foto te zien zou zijn. Nu is dat verboden, want dat zou veel te veel verstoring geven.

Op een gegeven moment kwam Henk Braakhekke in hun zelfgebouwde Doka onder de trap bij Rossel. Hij werd later een bekend fotograaf. Hendrik Jan zijn eerste camera was een 'Bella' en Joop zijn eerste camera had hij gekregen van zijn tante Jantje; zij had die in de oorlog gekregen van een Canadees. Joop had een tante die vroeger al, rond 1910, fotografeerde en zelf ontwikkelde. Daarom zijn er veel foto's van onze familie, zegt hij, en "daar heb ik het ook van, het zit in de familie, dat uitvinden". Zijn opa was boer, maar veel meer een uitvinder. Hij bouwde radio's in 1925. Later heeft hij nog radio's gebouwd voor Philips. Daar stond dan op: "Radiofabriek Johan Eggink". En dat was een heel klein schuurtje. Later maakte hij ook verrekijkers.

Maar eerst weer even terug naar hun jeugd en hoe het verder ging.

Joop is geboren in 't Snijdershuis; aan de Wildenborgseweg, waar nu van de Kamer woont. Vroeger woonde daar Janne Meuje (betekent 'oud')Top; zij heeft daar heel lang gewoond en Joop zijn bijnaam was Jopie Top. "Iedereen op de Wildenborch heeft een bijnaam" zegt hij. Daar kun je veel geschiedenis uit halen. Hij woont sinds zijn 19e niet meer in de Wildenborch. Hij was ooit de 132e inwoner van de Flevopolder in '62-'63. Hij is daar pionier geweest. "Je woonde toen in een 'openbaar lichaam'. Daar heersten andere wetten, of liever gezegd, geen wetten. Het

was toen officieel nog geen Nederland. De 1e wet die kwam, was de jachtwet, omdat er zoveel wild zat en er flink gestroopt werd. Hij is indertijd meegegaan met de smid waar hij toen werkte. Er was daar niets, vertelt Joop. Je moest banen afbranden en die kregen dan een nummer. Baan 1, die naam bestaat nog steeds. Henk is geboren in de boerderij waar hij nu weer woont aan de Vordensebinnenweg. Hij heeft voor zijn werk bij Interwand over de hele wereld gezwoven en dus ook overal foto's gemaakt. Hij heeft daardoor een keer 3 dagen in de cel gezeten op verdenking van spionage. Hij woonde toen in Saoedi Arabië en fotografeerde een sfeervolle oude muur met Arabische letters. Er groeide een kleurrijke Bougainville over heen, dus een mooi plaatje! Het bleek de muur van het ministerie van defensie te zijn! Ik vroeg hoe dat was geweest. Niet slecht, ik kreeg goed te drinken en te eten, want in de Koran staat dat je vreemdelingen niet mag laten verdorsten! Hij vertelt nog meer buitenlandse ervaringen; in China b.v. hadden ze nog nooit een blanke gezien en het hele dorp liep uit toen die lange man met zijn blonde krullen aankwam.

Weer terug naar vroeger...na de lagere school kwamen ze bij elkaar in 'de Keet'. Daar brachten ze ook de Doka naar toe. In de Keet werden platen gedraaid en ze zaten gezellig bij elkaar. Er kwamen ook meisjes. Er was nog een andere club en dat waren ruwere klanten: daar werd bier gedronken en ze reden op motoren. Het boterde niet tussen die clubjes en er werden allerlei lelijke dingen over elkaar verteld. Op een gegeven moment, toen het te erg dreigde te worden, hebben ze samen de vredespijp gerookt en daarna is er nooit meer kwaadgesproken. Ze gingen daar verder met experimenteren; Henk vond waterpompjes uit waarmee je water uit de regenton kon pompen. En ook vliegeren...."hoe hoger hoe beter".

En toen begonnen ze "bommen" te maken, voor oud en nieuw om te beginnen, maar ook voor andere doeleinden. B.v. om de bevroren bovenlaag van kuilvoer te laten springen zodat de boer er makkelijk bij kon. "Hoe maakten jullie dat" vroeg ik natuurlijk. "Nee, dat heb ik nog nooit verteld, dat vind ik te gevaarlijk" zegt Henk. Er is heel wat de lucht in gegaan! In 1959 had Henk zijn eerste grote verrekijker.

Hij zag die dingen wel liggen af en toe bij militaire oefeningen en wilde er altijd zelf ook een, maar dat was veel te duur. Maar toen hij er zelf één had, heeft hij in hun achtertuin, waar het goed donker was, een sterrenwacht gebouwd. 's Nachts zaten ze dan te kijken en dan ging je je weer verdiepen in de sterren, zo ging dat. Ze staken met hun interesse ook anderen aan en ze moesten alles zelf maken. En toen kwam de Vossenjacht. Henk had Walkietalkies, "het leken wel ijskasten" zegt Joop. En dan gingen ze 's nachts het bos in en naar elkaar praten. Hoe kleiner je de antenne maakte, hoe verder je weg leek. Soms was het zo donker, dan zag je echt niks. Joop zijn broer had een illegale zender gebouwd; de hele buurt kon plaatjes aanvragen. Hij had ook uitgevonden hoe je elkaar gratis kon bellen! En als er een peilwagen in de buurt was, werd hij meteen door iemand gebeld.

"Tsja, wat hebben we niet gedaan?"

Een motortje monteren op het onderstel van een kinderwagen en daarmee gaan racen op de Belten. Ze leerden zichzelf alles aan, uit boeken. Toen de eerste satelliet overkwam in 1982 zijn ze zich gaan verdiepen in een satellietontvanger. Die hebben ze gebouwd en zo konden ze de satelliet volgen; Joop kon hem een kwartier volgen. Ieder anderhalf uur kwam hij weer langs. Alles werd precies opgeschreven en zo konden ze uitrekenen wanneer de bepaalde satelliet weer over kwam. Aan boord zat een camera die het land lijn voor lijn aftastte en als je die lijntjes gaat opnemen en het volgende lijntje er weer onderaan plakt krijg je een foto van boven gezien.

Tussenjaren

Ze hebben elkaar ook jaren niet gezien. Toen zat Henk in het buitenland en Joop werkte bij een garage. Joop is altijd gefascineerd gebleven door vliegtuigen. Hij heeft uiteindelijk, in 2001, zijn eigen vliegtuig gebouwd. Hij heeft er 3 jaar aan gebouwd en 4 jaar mee gevlogen. Het stond in Duitsland, dat was goedkoper. Daar heeft hij ook zijn opleiding gehad om solo te kunnen vliegen. Hij heeft hem weer verkocht. In het bouwen had hij eigenlijk meer plezier dan in het vliegen. Ook heeft Joop een oude Citroën Rosalie gerestaureerd, uit 1933, een echte oldtimer. Kijk maar eens op zijn website, dan kun je het proces volgen. www.grootnuelend.nl. Joop heeft ook 20 jaar restauratiewerk gedaan bij de Vroege Vogels in Lelystad.. "Nee, ik kan niet stil zitten, alles interesseert me en dan ga ik het ook meteen zelf proberen". Daarnaast heeft hij een boek geschreven over de Grebbeberg; zijn vader heeft daar gevochten in de 2e wereldoorlog. Toen zijn vader stierf, vond hij een briefje met 20 namen in zijn portemonnee. Door die namen kon hij het verhaal over die tijd reconstrueren. Er werd veel informatie vernietigd toen, zodat het niet in Duitse handen zou vallen. Door dit boek te schrijven en de informatie te verzamelen, kent hij nu ook het verhaal; zijn vader praatte er nooit over. "Joop is technischer dan ik" zegt Henk. "Nou", zegt Joop "jij bouwt alles, hij heeft zijn hele huis ge- en verbouwd".

En nu?

Nu fotograferen ze nog steeds samen, macrofotografie. Ze zitten bij een club van Gelderse natuurfotografen. Henk laat me prachtige foto's zien van allerlei bloemen, dieren, insecten, allemaal even scherp en helder van kleur. Ze werken ook allebei als vrijwilliger bij Kringloop de Werf in Vorden; "ze repareren klokken en alles waar een snoer aan zit". En nog steeds interesseert eigenlijk alles ze op technisch gebied en volgens mij kunnen ze daar eindeloos over praten.

Wat mij het meest bij blijft is de ondernemersgeest; alles zelf maken en uitzoeken, net zo lang tot iets werkt. Nu is alles te koop en als het kapot is gooi je het weg en koop je iets nieuws, een geheel andere mentaliteit!

Lucie Bartel

Janny Sligman, souffleuse bij TAO en nog veel meer in de Kapel.

Binnenkort kunnen we weer naar een toneeluitvoering in de Kapel.

De Wildenborchse toneelvereniging Tot Aller Ontspanning (TAO) is druk aan het oefenen voor een nieuw stuk. Uiteindelijk kunnen we ieder in zijn rol zien en horen. Eén persoon zien we niet, maar alle spelers moeten haar wel goed kunnen horen, de souffleuse. Janny Sligman - Bannink neemt deze taak al meer dan 30 jaar lang op zich.

“Ik ben geen toneelspeelster, alleen souffleuse” antwoordt Janny op mijn vraag over de rollen die ze gespeeld heeft. Frieda te Lindert vroeg me 33 jaar geleden daarvoor. Mijn zus deed dit en toen zij bij de komst van haar kinderen wilde stoppen kwam de vraag bij mij.

Ik heb een kleine onderbreking gehad, maar kwam twee jaar geleden toch weer terug. Het is een leuke groep en dan ga je graag door. De meesten nemen een rol op zich en er zijn een paar leden op de achtergrond aanwezig, zij zorgen voor de koffie en zo. Als ieder z'n eigen rol een beetje kent dan kom ik er ook bij. Te vroeg heeft geen zin, maar als ik te laat instroom, dan leer ik het stuk niet goed. Ik moet alles lezen, heb wel één geluk, de tekst hoeft ik niet uit m'n hoofd te kennen, ik kan gewoon bij de regel in het boekje blijven. Degenen die de rol gaan spelen oefenen wekelijks en net voor de uitvoering zelfs twee keer in de week.

Tijdens de opvoering van het spel moet ik er actief bij blijven, daarom sta ik het liefst. Dat moet ook haast wel, want er is maar heel weinig ruimte. De laatste keer zat ik op een barkruk. We gaven ook wel eens een uitvoering in een ander buurtschap waar ze met coulissen werkten, op gegeven moment gingen de coulissen dicht met mijn gezicht er bijna tussen. In de Kapel zit ik altijd veilig.

Als bestuurslid van de Kapelcommissie heb je ook heel wat taken. Wat is voor jou daar elk jaar de mooiste activiteit? De Winterwandeling, daar zijn we de hele dag bezig. Van 's morgens 8.30 uur tot 's avonds 18.30 uur. “Ik roer er de soep en ben ook nooit in een hogere functie terecht gekomen”. Zo gezellig samen bezig zijn geeft een kick. We hebben nu een draaiboek, vroeger niet en toch was toen ook alles er. We wisten precies van elkaar wie wat zou meebrengen. Mijn taak is al die jaren om te zorgen dat er broodjes met beleg zijn voor alle medewerkers in de Kapel en ook voor de midwinterhoornblazers. Bij de jaarlijkse fietstocht heb je veel minder te doen. We vergaderen zo'n 6 keer per jaar. En we zijn als commissie ook in de weer bij de nieuwjaarsreceptie en op de Staringavonden.

Op de Staringavonden zien we je altijd in klederdracht. Heb je die kleding zelf in bezit?

Nee, dat komt allemaal van Hermien Bannink uit Barchem (geen familie van mij). Zij is lid van de folkloregroep en maakt alle kleding zelf. Meestal heb ik over de knipmuts een hoedje, maar omdat het hoedje niet nat mag worden zie je mij bij vochtig weer alleen met knipmuts op. Het is de zondagse klederdracht. Ik loop op de Staringavonden met Erik Ebbink; hij liep vele jaren in daagse kleding, maar voor hem zijn er nu ook zondagse kleren gemaakt. Bij de Staringavonden is het fijn dat er af en toe wat verandert in het programma, als je er altijd bij bent hoor je heel vaak hetzelfde en kent daar de tekst bijna uit je hoofd. Dit jaar, met de IJsselzangers erbij, was het weer anders. Ik vond dit programma heel mooi .....

En de Wildenborchse Vrouwenclub, daarvoor ga je ook naar de Kapel, hoe is dat?

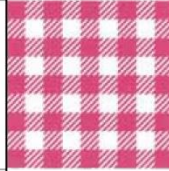
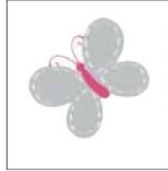
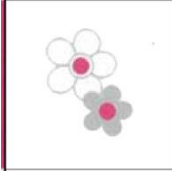
De WVC is prachtig en mag van mij in lengte van jaren zo blijven.

Joke Wiltink

Welkom in de buurt

'Alles is uit God ontstaan, alles is door Hem geschapen, alles heeft in Hem zijn doel. Hem komt de eer toe tot in eeuwigheid. Amen.'

Romeinen 11: 36

Jolijn Jitske

15 augustus 2014

Dankbaar en blij zijn wij met de geboorte van onze dochter en mijn zusje

Jolijn

Bezoek is van harte welkom!
Graag even bellen van tevoren.
Wij rusten van 13.00 tot 15.00 uur en na 21.00 uur.

René en Willemien Dijkman-Jansen
Simon

Kapelweg 10 - 7251 KM Vorden - 0575 470248

Grote broer Simon is maar wat trots op zijn zusje Jolijn

Boerenkoolschotel

Een heerlijke ovenschotel voor de koude winterdagen

Ingrediënten:

1 kilo aardappels (kruimig)
500 gram gesneden boerenkool
1 Gelderse rookworst (350 g)
1 bakje Boursin cuisine knoflook & fijne kruiden (245 g)
100 ml melk
40 gram margarine

Bereiden:

Oven op 220 °C voorverwarmen

Aardappels schillen, in stukken snijden en in 20 minuten gaarkoken. Aardappels afgieten en pureren. Melk verwarmen en van aardappels puree maken. Boerenkool 10 minuten in aparte pan koken. Boursin door de boerenkool roeren. Rookworst volgens gebruiksaanwijzing verwarmen en in plakjes snijden.

In ovenschaal laagjes vormen van boerenkool, plakjes rookworst en aardappelpuree. Laagje herhalen. Enkele plakjes rookworst achterhouden voor garnering. Margarine in stukjes over puree verdelen en schotel in midden van oven in ca. 15 minuten bruin laten kleuren. Is de boerenkoolschotel afgekoeld, dan is de oventijd ca. 30 minuten.

Eet smakelijk,

Dinie Staring

Zilveren Jubileum bij kegelclub NOAD

In oktober was er wat te vieren op de kegelbaan bij 't Onderschoer in Barchem. Er was iets lekkers bij de koffie en aan het eind van de kegelmiddag kwamen de kroketten rond.

Jaap en Gerrie van Amstel waren 25 jaar lid van de kegelclub. Toen de andere leden dat hoorden werden er gauw corsages gemaakt waarmee de jubilarissen op de foto gingen.

De naam van de kegelclub is 'Nooit Opgeven Altied Deurgaon'. Jaap en Gerrie zijn vrijwel elke week van de partij. Kegelen is een deel van hun weekindeling. Toen ze eens in Australië op bezoek waren gingen ze daar zelfs met een balspel aan de slag. En bij de kegelbaan treffen ze ook veel Wildenborchers aan waardoor de contacten worden onderhouden. Wij zijn blij met deze trouwe leden.

Jaap en Gerrie, gefeliciteerd! We hopen dat we nog lang samen met jullie mogen kegelen.

NOAD

Start Wildenborchse Vrouwen Club

Op 30 oktober startte de Wildenborchse Vrouwen Club. Dit keer niet op de gebruikelijke locatie in de Kapel maar in De Wildenborcherhof.

Deze avond was speciaal omdat Dinie van Ark die dag haar 65^e verjaardag vierde. De aanwezige dames werden getrakteerd op koffie met heerlijk gebak. En onder leiding van onze voorzitter Ria Klein Ikkink werd de jarige Dinie uit volle borst toegezongen. Een fraai boeket bloemen ontving zij uit handen van de voorzitter. Onder het genot van koffie met gebak werd er eerst gezellig bijgepraat. Wat er zoal is gebeurd in de achterliggende maanden. Vervolgens kreeg Alma van der Schoot de penningmeester het woord. Zij gaf een toelichting op het financiële reilen en zeilen van onze club. Er zat nog voldoende in kas om de komende maanden weer bijeenkomsten te kunnen organiseren. En de bijdrage voor het seizoen kon daarom gelijk blijven met 40 euro.

De Vrouwenclub komt elke laatste donderdagavond bijeen. En de volgende bijeenkomst is weer in de Kapel. In november gaan we creatief aan de slag met elkaar. Iedereen werd gevraagd alvast knopen en andere attributen te verzamelen en een lijmpistool mee te nemen.

De voorzitter kon ook twee nieuwe leden verwelkomen: Annie Kornegoor en Anne Rube die sinds enkele jaren in onze buurtschap woont.

Hierna kreeg ik, Jacintha, de gelegenheid om te vertellen over de reis die ik samen met Huib in de afgelopen wintermaanden heb gemaakt. Ik vertelde hoe wij onze reizen organiseren waarbij we ons verplaatsen met het lokale vervoer in Argentinië en Bolivia.

Wat vaststaat in onze aanpak is de datum van vertrek en wanneer we weer terugkomen. Al het andere is open en ter plekke wordt de reis verder georganiseerd. Voordeel van deze manier van reizen is dat je in elk geval meer contacten krijgt met de lokale bevolking. Anderzijds kost het natuurlijk meer tijd dan wanneer je met een georganiseerde reis vertrekt.

Het doel was dit maal het bezoeken van verschillende natuurparken in de provincie Formosa in het noorden van Argentinië en de parken in Bolivia.

De meegebrachte folders en fotoalbums werden na de inleiding door de aanwezigen bekeken. En al snel kwam er weer een einde aan de eerste bijeenkomst van de Vrouwenclub.

Jacintha Rensen

Het vervolg (en slot) van het reisverhaal van Huib en Jacintha kunt u lezen in het maartnummer van de Wildenborcher.

Hier alvast een foto:

Het hotel in La Paz, gebouwd tegen de rotswand en met daarnaast een snelstromende rivier

Hoe de Polygonum in de Wildenborch zich heeft verspreid.

Langs de Ossebeltsdijk (een zijweg van de Vordensebinnenweg) staat een grote groep hoge planten met wel 2 meter lange holle stengels die je in diverse variaties kunt gebruiken voor bloemschikken. Bij een wandeling valt deze 30 meter lange strook van planten vast wel op, behalve tijdens de winterwandeling want in dat jaargetijde sterft de plant bovengronds af.

Polygonum cuspidatum (Japanse duizendknoop) is een onuitroeibaar onkruid door zaad en wortelstokken. Door de grote groeikracht worden andere bloemen en struiken verdrongen. In diverse landen is er wetgeving tegen het verspreiden van deze plant. In de Wildenborch niet.

In de jaren 50 van de vorige eeuw stond in de kasteeltuin van de Wildenborch de *Polygonum* op dezelfde plek dan nu; aan het begin van de berceau naast de Libanonceder.

De boeren in de omgeving begonnen in die tijd met inkuielen van gras. Tegenwoordig wordt het gras op de hoop met een grote tractor vastgereden, er gaat landbouwplastic van goede kwaliteit over en dan heb je nog maar een dun laagje grond erover nodig om alles luchtdicht en beschermd tegen allerlei diersoorten te bewaren. Als de 'kuil' (eigenlijk een hoop) aangebroken wordt, dan heeft elke boer daar zijn grote machines voor.

Toen, 65 jaar geleden dus, kon zo'n hoop niet goed vastgereden worden. Er werd meestal nog met een paarden gewerkt en de tractoren die er waren hadden niet het vermogen voor dit werk. Het vastrijden is bedoeld om zo veel mogelijk lucht tussen het voer te verwijderen en daardoor de broeikans zo klein mogelijk te houden. En plastic, als het er al was, dan was het van een dunnere soort. Daarom moest er een dikke laag grond op de kuil.

In de winter was het voer nodig en als dan de grond er bovenop goed bevroren was had je heel veel moeite om het er af te krijgen. Je werkte je meer dan warm bij zo'n klus, dus ..... daar werd een oplossing voor gezocht. Elders in deze Wildenborcher lees je hoe Hendrik Jan Meulenbrugge zijn vader hielp om de bevroren grond te laten 'springen'. Maar de meeste boeren moesten het doen met bladstrooisel over de grond op de kuil (de lucht tussen het blad houdt de vorst behoorlijk tegen), de grond werd veel minder hard en het werk een stuk lichter.

De boeren haalden het blad uit het bos. Bijna iedereen hier was toentertijd boer, dus er kwam schaarste. De huisknecht / tuinman van het kasteel, Johan Keunen, droeg een oplossing aan. In de kasteeltuin konden de boeren komen blad harken en hun eigen geharkte blad mochten ze meenemen. Lindenschot, Zweverink, beide boeren Jansen, mijn vader Wiltink, en misschien nog wel anderen kwamen bladharken. Een enkele keer was er een misverstand over wie een bepaalde hoop blad geharkt, dan wel meegenomen, had.

Boer Jansen van 'Schreevoort' (aan de Wildenborchseweg waar nu Schröer woont) had zijn weiland en een stukje bos aan de Ossebeltsdijk. De plek voor zijn graskuil was elk jaar aan de bosrand langs de weg, hoog, droog en goed bereikbaar. Er ging bladstrooisel op zijn kuil. Je kunt nu wel raden op welke plek hij geharkt heeft in de kasteeltuin.

Bertus Wiltink.

Vakantie 2014

Het was een lange tijd.
Zangvrienden, biertje, balletje en het knakworstje kwijt.
Maar we kwamen nog twee keer bij elkaar
en in de tuin zowaar.
Prachtig weer, een kasteel en dan die tuin.
Onder de Ceder stonden we wel heel erg schuin
en dan van alle kanten publiek.
natuurlijk voor onze muziek.
Deze moest ook van 'Staring' klinken
en in de zon zag je de 'Sikkels' al blinken.
Met verve zongen we ons IJ Z lied,
ook Lieblingsplätzchen vergaten we niet.
Het Gelders Volkslied 'de brede kronen',
je zult in deze streek maar wonen.
Dolf dirigeerde ons naar hoger Sferen
met veel waardering van de 'hoge Heren'
van het kasteel.
Dat doet toch erg veel.
De avond in de Kapel
interessant, dat was het wel.
Een lezing van Ben
toevallig dat ik hem ken.
Hij zou over Staring dagen kunnen verhalen
en ook zijn gedichten kunnen vertalen,
Een half uur was precies de maat,
uiteindelijk was het al snel laat.
De IJ Z sloten af met hun zang
en al hun mooie klanken,
door de muzikale leider uitgezocht met zorg.
Dinsdagavond waren ze weer in de Wildenborch.
Lodewijk 70 jaar, ze wilden hem verrassen.
met een bijna voltallig koor, in de tuin zou het precies passen.
Een aubade van verschillende componisten,
fantastisch dat we van niets wisten.
Tot slot nog het hoera
en een pilsje drinken.
Nog hoor ik de befaamde klanken
waarvoor ik een ieder hartelijk wil bedanken!

Lodewijk Vredenberg.

Hallo Wildenborchers,

Mijn naam is Dion Otten en ik woon aan de Sekdijk 1 in Vorden, samen met mijn ouders, mijn broer en mijn zus. Ik zit op het Beekland in Vorden en daar doe ik de kaderopleiding. Later wil ik iets gaan doen met auto's, in ieder geval iets lekker technisch. Ik loop nu al stage bij de Opel dealer Hartgerink, daar heb ik nog geen echt spannende dingen mogen doen, maar ik ben er dan ook nog maar pas. Ik wil jullie graag iets vertellen over trampoline springen. Nu doe ik dat niet meer, omdat ik er bijna geen tijd meer voor heb, maar als ik erop terugkijk, heb ik er heel veel lol aan beleefd.

Ik zat op de Ruurlose Gymnastiek Vereniging. Daar heb ik de techniek geleerd, en dat is niet zomaar een beetje op en neer springen, maar je moet diverse sprongen kunnen maken, zoals de spreidsprong, de hoeksprong, de salto, de schroef en de barrani, een salto met een halve draai. Je hebt bij het trampoline springen speciale kleding aan omdat de mat nogal ruw is en als je er met je blote bast op terecht komt, dan heb je wel schaafwonden. In het begin komt het natuurlijk best vaak voor dat je op je plaat gaat. Voor de rest zijn er natuurlijk ook een heleboel regels. Je moet bij een wedstrijd precies 10 maal op het midden van de mat terecht komen en je sprongen moeten netjes afgewerkt zijn. Als je te ver naar de kant neerkomt krijg je aftrekpunten.

Bij clubwedstrijden doe je ook met z'n vieren mee om een team resultaat. De resultaten van de beste 3 worden geteld en als er eentje valt of de rand van de trampoline raakt, wordt die gediskwalificeerd, dus dan moet je maar hopen dat de andere 3 goede sprongen laten zien. Als je steeds verder komt worden de sprongen steeds ingewikkelder en hoger. Daar moet de gym vereniging dan wel een goede accommodatie

voor hebben, want voor het oefenen van bijvoorbeeld de dubbele salto moet de zaal wel hoog genoeg zijn. Er zijn ook nog 3 dubbele salto's.

Om de dubbele salto te oefenen krijg je een soort elastiek met een tuig om; te vergelijken met de uitrusting als je gaat bungyjumpen. Dat elastiek loopt over een katrol aan het plafond en de helper houdt het beneden vast om bij te sturen als je naar beneden komt en je de salto's maakt. Om het nog een beetje spannender te maken, zijn er ook nog salto's voor en achterover. Ik ben er hartstikke trots op dat ik de dubbele salto kan maken en dat ik in 2012 mee heb mogen doen aan de Fantastic Gymnastics in Ahoy, toen daar onder die titel het Nederlands Kampioenschap werd gehouden. In mijn klasse ben ik toen 6^e geworden van de 12, die overgebleven waren na een aantal voorrondes.

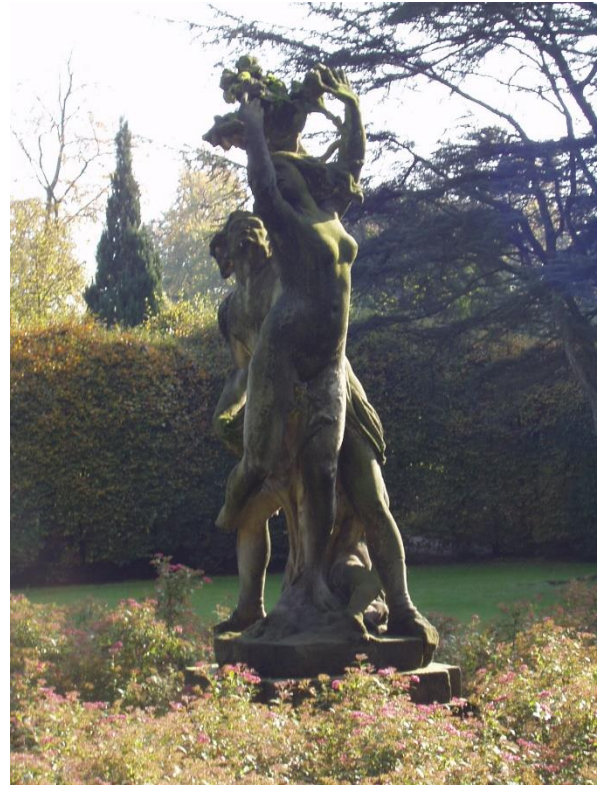
Op de foto zien jullie de medailles die bij elkaar heb gesprongen, en de kaart waaruit blijkt dat ik mee heb gedaan aan de Fantastic Gymnastics. Daar ben ik best trots op.

Ook leuk waren de uitvoeringen van de Gym vereniging, waarbij we met alle andere disciplines, zoals turnen, jazzdance, etc. op een lekker muzikje onze sprongen en salto's aan alle toeschouwers lieten zien. Salto's zijn het aller- allerleukst om te doen.

Dion Otten is geïnterviewd door Marianne Been

Daphne en Apollo, in de tuin van de Wildenborch

Midden de vierkante tuin, omgeven door hoge strak geschoren beukenhagen en de golvend geschoren beukenberceau, prijkt het zandstenen beeld van Daphne en Apollo. Het is een van de topstukken in de tuin van de Wildenborch. In het veelomvattende beeldenproject, waar wij nu mee bezig zijn, neemt dit beeld een centrale plek in. Inmiddels heeft het zijn eerste reinigingsbeurt gehad en wacht het op wat er komen gaat. De discussie over de conservering van dit beeld is volop in gang. Vele mogelijkheden passeren de revue. We zijn er nog niet uit. Iedereen, die bij dit project is betrokken, is het erover eens dat het een prachtig en interessant beeld is. De beeldhouwer is niet bekend. Wel worden er een aantal opties genoemd, maar het onderzoek gaat nog verder. Zeker is dat het een kopie is van het beeld van de beroemde Italiaanse beeldhouwer Bernini, dat in de Villa Borghese in Rome staat, in marmer.

Voor degenen die het beeld kennen of er kennis mee willen maken, vertel ik het verhaal dat de inspiratie was voor dit beeld. Het verhaal van de nimf Daphne en de god Apollo, uit de Griekse mythologie.

Apollo, een Olympische god, is de zoon van de oppergod Zeus. Zijn goddelijke macht strekt zich uit over veel gebieden van het menselijk bestaan. Zo kunnen de pijlen van zijn zilveren boog veel narigheid aanrichten. Maar hij kan ook kwaad afwenden en mensen genezen. Hij is de zonnegod en de god van de wijsheid. Een knappe, machtige god die op het gebied van de liefde veel avonturen beleeft. Op een dag ziet hij Daphne, een liefvallige nimf, wier naam 'laurier' betekent. Zij is de dochter van de riviergod Peneus. Apollo vat een grote liefde voor haar op, die wordt veroorzaakt door een pijl van Eros, de god van de liefde. Onvermoedbaar jaagt Apollo Daphne na, maar zij wil niets van hem weten. Wanhopig smeekt zij haar vader om haar te helpen en hij verandert haar in een laurierboom. De laurier is vanaf dat moment een heilige boom voor Apollo.

Het beeld toont het moment dat Daphne -achterna gezeten door Apollo- in een laurierboom verandert. Aan de voet van het beeld kijkt Cupido toe, met de pijlenkoker op zijn rug. Een kort moment, vastgelegd in een beeld dat al een paar eeuwen weer en wind trotseert. Wij doen ons best om dit beeld voor de toekomst te bewaren, zodat velen er een moment bij weg kunnen dromen.

Jennine Staring

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

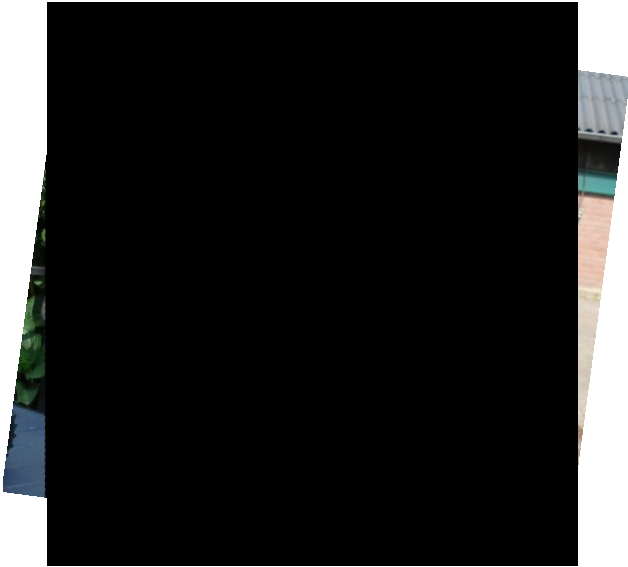
[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Gosse Terpstra: een grensgesprek met “stoelenmattertje”

Na een gesprek met Gosse Terpstra (66) blijft er veel over om na te denken. Hij woont al jaren in Vorden waar hij onderwijzer was aan Het Hoge. Een burn out trof hem en aan het lesgeven kwam een einde. Dat was in 1994. En zoals hij zelf zegt was zijn beslissing om daarna verder te gaan als stoelen matter en stoksnijder een goede zet. Maar voor het zover is, worden we hartelijk ontvangen in zijn zelf gerestaureerde boerderijtje “De Platjoe” uit 1837. Gosse woont er sinds 1987 en met aannemer Bargeman uit

Vorden werd de restauratie aangepakt. Bij de koffie krijgen we een “stoelenmattertje”: een plakje koek versierd met roomboter en het patroon van de mat van biezen op een stoel. Erg lekker.

Maar eerst moet de grens van het buurtschap De Wildenborch bepaald worden. Joke Wiltink krijgt met enige regelmaat vragen over de grens. En wat blijkt: de grens loopt halverwege de Galgengoorweg. Of zoals Gosse stelt het buurtschap De Wildenborch houdt op bij De Wientjesvoortseweg. Dat was ook de grens voor de school. De Wildenborch had jaren geleden een eigen school. Nu niet meer.

Vanaf Gosse zijn adres gingen de kinderen naar school in Vorden. Hij hoort bij het buurtschap Veldwijk. Een grote uitgestrekte buurt die activiteiten organiseert bij De Goldberg.

Op de vraag waar zijn wiegje stond begint Gosse rustig te vertellen: Mijn ouders hebben het Jappenkamp in voormalig Nederlands Indië overleefd. Mijn vader, die als beroepsmilitair werkte voor het KNIL, werd na de capitulatie van Japan, naar Nederland teruggestuurd voor herstel. Vlak daarvoor had hij mijn moeder leren kennen. In Nederland aangekomen, trouwden ze en gingen ze in Friesland (bij zijn ouders) wonen. Daar werd ik geboren. Intussen was mijn vader al weer naar Indië vertrokken. Drie weken na de bevalling vlogen mijn moeder en ik hem achterna, “terug naar Indië”.

Na de onafhankelijkheid kwam de familie Terpstra naar Nederland terug. Tot zijn zevende jaar woonden ze in Amsterdam en daarna werd het Nunspeet. Na de lagere school in Nunspeet, volgde de HBS in Harderwijk en de kweekschool in Zwolle. Na zijn dienstdienst, startte Gosse in 1971 zijn loopbaan als onderwijzer. Werk dat hij altijd met veel plezier heeft gedaan.

Gosse is een natuurmens. In die periode werkte hij als vrijwilliger in het bos van het landgoed Den Bramel van de familie Thate. Ook via de jacht leerde hij de familie Thate goed kennen. Toen het huis “De Platjoe” of “Klein Boskamp” leeg kwam, kreeg Gosse de kans het van de familie te kopen. Hier heeft hij eerst met zijn vrouw gewoond en sinds 2000 alleen. Een van De Thates werkte in Indië. De plaats waar hij was gestationeerd (Platjoe), lag erg ver weg. Het huisje “Klein Boskamp” lag ook ver weg van Den Bramel, zodat de familie besloot het om te dopen tot “De Platjoe”. Vandaar de naam.

Enkele jaren geleden, zo vertelt Gosse, is de buurweg, die tussen zijn huis en de schuur liep, verlegd. Het betekende dat er een stuk grasland naast zijn huis vrij kwam. En omdat hij vindt dat een tuin er is om in te zitten en niet om in te spitten koos hij voor een verrassende oplossing. Hij legt er een labyrint aan. En zoals Gosse opmerkt, mede uit dankbaarheid naar de kosmos, voor de wonderen die er in zijn leven plaatsvonden, zoals het feit dat hij na zijn scheiding toch kon blijven wonen met hulp van een goede vriend uit zijn jeugd. Het labyrint bestaat al vele

duizenden jaren en je komt het over de hele wereld tegen. Het is een tijdloos symbool voor de levensweg. Het labyrint bij Gosse is gemaakt in 2010. De assen van het labyrint zijn gericht naar de 4 windstreken. Door middel van stenen is symbolisch het begin van het geboortekanaal en de conceptie aangegeven. Daar begint de levensweg. Het pad wordt gevormd door het gemaaid gras. De totale lengte tot in de kern is + 250 meter. Het labyrint telt 5 cirkels. In de kern is een rode beuk geplant. Deze boom symboliseert de verbinding tussen de aarde en de kosmos. De kern als plek voor bezinning wordt omgeven met 7 stenen met daarop een spreuk. Gosse vertelt dat het labyrint zijn leven heeft verrijkt. Het leidt met enige regelmaat tot verrassende ontmoetingen met voorbijgangers, veelal wandelaars. Zo maakt hij voor een wandelaar, die volgend jaar de pelgrimstocht naar Santiago in Spanje wil lopen, een wandelstok. Want dat kan Gosse ook, mooie wandelstokken maken. Het stoelenmatten en het stoksnijden staan nu echter wel op een laag pitje, nadat hij enkele jaren geleden zijn pols verbrijzelde.

Intussen pakt Gosse weer de draad op en vertelt dat de aarde sinds ongeveer 2000 een hogere trilling ondergaat. Alles heeft zo een hogere trilling gekregen en dat betekent onder andere, dat de tijd sneller gaat dan bijvoorbeeld 25 jaar geleden. Je kunt je daar in meegaan in zachtheid en verbondenheid, of je er tegen verzetten. Dat laatste kan weer leiden tot bij voorbeeld agressie en extremisme. En voegt Gosse eraan toe: De inrichting van het leven houdt me bezig. Alles wat we werkelijk willen, dat gebeurt ook. Zoals dit huis. Het maakt onderdeel uit van het levenspad zoals ik dat symbolisch heb uitgezet in het labyrint. Het is geen toeval dat ik gevraagd werd voor een interview aldus Gosse. Het hoort bij één van de dingen die ik heb "uitgezet".

Er komt een einde aan ons grens gesprek voor De Wildenborcher met een sociaal bewogen man Gosse die oog heeft voor de natuur en tijd voor een praatje.

Jacintha Rensen

Kerstconcert in de Kapel

Donderdag 18 december 2014

De IJsselzangers zingen een scala aan bekende kerstliederen onder leiding van dirigent Paul Michèl Tijssen

Om u een kerstgedachte mee te geven wordt er ook nog een persoonlijk (kerst)verhaal verteld

Na afloop van het concert een gezellige nazit met gelegenheid voor een drankje.

Aanvang concert 20.00 uur

Zaal open 19.30 uur

Entree € 5,- inclusief kop koffie bij binnenkomst

Toneelvereniging T.A.O. Wildenborch

Donderdag 12 en vrijdag 13 februari 2015

Gespeeld wordt het komische blijspel in dialect:

Iesvereniging Kris Kras

geschreven door Harm Dijkstra

Entree € 7,50 , t/m 12 jaar € 3,00

Inclusief kop koffie/thee

Aanvang 20.00 uur, zaal open 19.30 uur

Kapel Wildenborch, Kapelweg 1

Kaarten reserveren op 2, 3 en 4 februari
tussen 19.00 en 20.00 uur bij Frieda te Lindert
telefoon: (0575) 55 67 26.

Verkoop aan de zaal zolang de voorraad strekt.

‘Even Voorstellen’

Erik en Ineke Oudenampsen en zoon Ruben
wonen sinds mei 2014 op ‘t Hooge Vonder’

Daar zitten we dan. Zomaar een zondagmiddag op de bank aan de Wildenborchseweg 34. Kachel aan, koffie er bij. Aan mij (dochter Malou) de eervolle taak om mijn ouders én broertje voor te stellen. Nou pap en mam, vertel het maar, wie zijn jullie eigenlijk?

“Ik ben in 1962 geboren te Apeldoorn, Beemte Broekland”, zegt moeder Ineke. “Als dochter van een boer” voegt zoon Ruben er lachend aan toe. Vader Erik zag zijn eerste levenslicht in Reurle in 1963, maar is opgegroeid in Klein Dochteren aan de Kijksteeg. En toen vraag ik? “Nou wat wil je allemaal weten”, zegt mama. Waar is het misgegaan bijvoorbeeld? In de zomer van 1983 zijn we elkaar op vakantie tegen gekomen op een jeugdcamping in Valkenburg.

Ineke heeft de tuinbouwschool afgerond en werkte in die tijd als bloemiste bij Labberton en Erik was boer bij zijn oom nadat hij de LTS afrondde. Later werd hij Loonwerker bij CWV-Exel Gelselaar, nu beter bekend als Elweco-Medo. In het weekend zagen we elkaar bij Dieka of Boode en later kwam daar de ‘wekke deurzagen’ bie. Op 22-08-1986 gaven we elkaar het ja-woord en gingen we samenwonen in het mooie Gelselaar. Hoe toevallig, in november 1986 werd vervolgens mijn zus Chantal geboren.

Gelselaar werd in 1988 ingeruild voor het huis in Exel, waar ze tot afgelopen mei hebben gewoond. Daar kregen ze Malou (1989) en Ruben (1992) er nog bij.

“Tegenwoordig werk ik bij Noten Transportbanden in Exel als planner/monteur”, zegt Erik. Ineke heeft als hobby tuinieren en houdt er verschillende groentetuinen op na. “Eentje hier en ik onderhoud er eentje bij mijn vader” legt Ineke uit.

En Ruben? Ruben is metaalbewerker en heeft geleerd voor installatietechniek/tekenaar. En wat houdt jullie zoal van de straat in de vrije tijd? “Ja dat weet je wel, zegt Erik”: klootschieten, fietsen en hobbyen in de schuur.

Ineke fietst, zwemt, tuiniert en wandelt.

Ruben voetbalt in zijn vrije tijd, kijkt voetbal en speelt soms gitaar.

Dochter Chantal woont samen met Ruud in Rietmolen/Haaksbergen en Malou woont tegenwoordig in Laren met René.

Wat maakt ten slotte dat jullie hier wonen? “We zijn hier gekomen voor de ruimte, de mooie omgeving en we vinden het gewoon een mooi huis. En ruimte voor de trekker”, lacht Erik. Mooi, reden genoeg lijkt me om het hier samen nog een tijdje uit te kunnen houden.

Winterwandeling

Voor de vierentwintigste keer organiseren we de winterwandeling. Deze vindt plaats op **zondag 4 januari 2015**. Erik Ebbink zorgt weer voor een prachtige route.

Starten tussen 11.00 uur en 13.00 uur bij de Kapel. U kunt kiezen uit een korte en een langere route. Natuurlijk ontbreken de midwinterhoornblazers niet.

Kosten deelname € 6,-
kinderen t/m 12 jaar € 3,-

Een glas heerlijke glühwein of chocolademelk en een kop erwtensoep zijn bij de prijs inbegrepen.

Uitnodiging Nieuwjaarsreceptie

Natuurlijk is er aan het begin van het nieuwe jaar de traditionele Nieuwjaarsreceptie. Een gezellige avond waar jong en oud de gelegenheid heeft elkaar het allerbeste te wensen. En, ... het hoort er onderhand een beetje bij, optredens van diverse 'artiesten'. Dit jaar zelfs een heel groot koor, of dat op het podium past?

Vrijdag 9 januari 2015. Aanvang 20.00 uur.

U / jij bent er toch ook?

Schoonmaakrooster Kapel

januari	2 keer	Hanny Ezerman – Lindsey Mennink – Annie Kruisselbrink
februari	2 keer	Dinie Staring – Henriëtte Otten – Ria Klein Ikkink
maart	2 keer	Aly van Arragon – Diny Pladdet – Riet van Ditshuizen
april	2 keer	Diny van Ark – Gerry Kistemaker – Annie Schröer
mei	2 keer	Gerda Mennink – Henny Zweverink
juni	2 keer	Stien Brinkerhof – Riek Vliem – Hermien Oplaat
juli	2 keer	Alma v.d. Schoot – Ineke Braakman – Frieda te Lindert
augustus	2 keer	Erika Scharrenberg – Kristie Ezerman – Dini Schoolen
september	2 keer	Hanny Ezerman – Lindsey Mennink – Annie Kruisselbrink
oktober	2 keer	Dinie Staring – Henriëtte Otten – Ria Klein Ikkink
november	2 keer	Aly van Arragon – Diny Pladdet – Riet van Ditshuizen
december	2 keer	Diny van Ark – Gerry Kistemaker – Annie Schröer

Het is de bedoeling dat vóór de tweede zondag van de maand wordt schoongemaakt vanwege de kerkdienst. De tweede schoonmaak in overleg, in verband met verhuur. Janny Sligman doet de ramen en belt u als geheugensteuntje wanneer u aan de beurt bent. De lijst van werkzaamheden hangt in de werkkast.

Agenda 2014 / 2015

- Kapelcommissie: Donderdag 18 december
Kerstconcert met De IJsselzangers, aanvang 20.00 uur
- Zondag 4 januari 2015
Winterwandeling, starten tussen 11.00 uur en 13.00 uur
- Vrijdag 9 januari 2015
Nieuwjaarsreceptie, aanvang 20.00 uur
- Toneelvereniging TAO: Donderdag 12 en vrijdag 13 februari 2015
Uitvoering blijspel 'Iesvereniging Kris Kras'

Verenigingen

- Schietvereniging: elke dinsdag, van 20.15 uur tot 22.30 uur.
seizoen 3de dinsdag van augustus t/m laatste dinsdag in juni.
- Koersbal: 1ste en 3de donderdag van de maand. vanaf 19.30 uur.
- Volksdansgroep: Elke donderdag, van 9.30 uur tot 11.00 uur.
- Wildenborchse Vrouwenclub: Laatste donderdag van de maand.
van 20.00 uur tot omstreeks 22.00 uur.
van oktober t/m april.
- Klootschieten: 3de zondag van iedere maand
10.00 uur verzamelen bij de Kapel.